

รายงานฉบับสมบูรณ์

การสำรวจความเห็นต่อแนวคิด เปิดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟของรัฐบาล

โดย

อุดมศักดิ์ แซ่โจ้ว

รัตติยา อักษรทอง

ชวิทย์ จันทรส

ธีรภัทร์ คหะวงค์

ศูนย์ความเลิศด้านวิทยาศาสตร์ข้อมูลเพื่อวิทยาการสุขภาพ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Center of Excellence in Data Science for Health Study

Walailak University

ธันวาคม 2567

December 2024

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การสำรวจนี้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 3,055 คน จาก 25 สถานีรถไฟครอบคลุมทุกภูมิภาคทั่วประเทศ โดยมีสัดส่วนของเพศหญิง 52.2% อายุเฉลี่ย 35.2 ปี พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มที่ไม่ดื่มเลยมีสัดส่วนมากที่สุด (40.0%) รองลงมาคือกลุ่มที่ดื่มเดือนละครั้งหรือน้อยกว่า (34.1%) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้โดยสารรถไฟ (69.6%) รองลงมา คือ คนรู้จักที่มาส่งผู้โดยสาร

มากกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (60%) ทราบว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานี อย่างไรก็ตาม ยังคงผู้พบเห็นการขาย (7.0%) และการดื่ม (10.9%) บนรถไฟหรือบริเวณสถานีรถไฟ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (77.2–84.2%) ไม่เห็นด้วยกับการอนุญาตให้ขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ โดยมีความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย เสี่ยงรบกวน และความเสี่ยงจากการคุกคามทางเพศ ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างอยากให้การรถไฟปรับปรุงมากที่สุด คือ ความปลอดภัย ความสะอาด และความตรงต่อเวลา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นด้วยกับมาตรการของรัฐบาลโดย logistic regression พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มเห็นด้วยน้อยกว่าเพศชาย 36% ในขณะที่ผู้ที่ดื่มเป็นประจำมีโอกาสเห็นด้วยมากกว่าผู้ที่ไม่ดื่มถึง 66% กลุ่มที่ไม่ทราบกฎหมายมีแนวโน้มเห็นด้วยกับการเปิดให้ขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟน้อยกว่ากลุ่มที่ทราบกฎหมาย กลุ่มอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานในการกำกับของรัฐเห็นด้วยกับมาตรการน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษา

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้โดยสารรถไฟไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่ก่อนมีเหตุการณ์ข่มขืนแล้วข่าบบนรถไฟ หรือหลังเหตุการณ์และหลังมีการออกกฎหมายเพื่อห้ามการจำหน่ายและการดื่มบนรถไฟแล้ว กลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเป็นผู้โดยสารรถไฟ (ขึ้นกับการสำรวจ) มีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยกับการขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟมากกว่า 60% ขึ้นไปในทุกการสำรวจที่เคยสำรวจมา โดยการสำรวจ

ปัจจุบันซึ่งเป็นการสำรวจครั้งล่าสุดพบสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยสูงสุด โดยเหตุผลที่สำคัญคือ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในแง่มุมต่างๆ ในขณะที่ใช้บริการรถไฟ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรมีมุมมองที่ชัดเจนต่อการโดยสารทางรถไฟว่า เป็นรูปแบบในการโดยสารที่ต้องเน้นความปลอดภัยหรือมองเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจซึ่งต้องเพิ่มองค์ประกอบของความบันเทิงเชิงรรมเข้าไป เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ และมาตรการดังกล่าวของรัฐจะถือเป็นการได้ที่คุ้มเสียหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากมุมมองของสังคมในภาพรวม โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้โดยสารรถไฟซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากมาตรการดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการขายและดื่มบนรถไฟ ทั้งจากผลการสำรวจในอดีตหรือผลการสำรวจครั้งล่าสุดตามที่รายงานฉบับนี้ได้รายงาน

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างของการสำรวจครั้งนี้ยังได้สะท้อนสิ่งที่รถไฟควรปรับปรุง 3 ประเด็นสูงสุดคือ ความปลอดภัย ความสะอาด และความตรงต่อเวลา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้โดยสารรถไฟซึ่งเป็นกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากมาตรการที่รัฐเสนอให้มีการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีได้
2. รัฐบาลไม่ควรเปิดให้มีการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี หากอ้างอิงจากผลการสำรวจครั้งนี้และในอดีตที่ กลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี
3. แม้ในปัจจุบันที่ยังไม่อนุญาตให้ขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการรถไฟและสถานีรถไฟ ยังคงกังวลเกี่ยวกับการปลอดภัยในการใช้บริการรถไฟเป็นข้อกังวลอันดับที่หนึ่ง ดังนั้นรัฐควรมุ่งเน้นพัฒนาบริการรถไฟในปัจจุบันให้มีความปลอดภัยมากขึ้นไปอีก
4. รัฐบาลยังควรกำกับให้การรถไฟพัฒนาความสะอาด และการตรงต่อเวลาของรถไฟ
5. รัฐบาลสามารถพัฒนารถไฟให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ด้วยการพัฒนาความปลอดภัย สะอาด ตรงต่อเวลา และเพิ่มเติมความสวยงามของขบวนรถและบริเวณสถานี รวมถึงสามารถนำสินค้าของท้องถิ่น

ชุมชน SMEs มาจำหน่ายในบริเวณสถานีหรือบนรถไฟ โดยไม่จำเป็นต้องเปิดให้มีการขายและบริโภค
เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีเพื่อไม่เป็นการเพิ่มความเสี่ยงด้านความปลอดภัยแก่ทั้ง
นักท่องเที่ยวและผู้โดยสารที่เป็นประชาชนชาวไทย

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.....	1
สารบัญ	4
สารบัญตาราง	6
บทนำ.....	7
หลักการและเหตุผล	7
วัตถุประสงค์	9
ระเบียบวิธีวิจัย.....	10
ขั้นตอนการดำเนินงาน.....	10
การวิเคราะห์ข้อมูล	13
ผลการศึกษา.....	14
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	14
ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	14
ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานีรถไฟ.....	15
ความคิดเห็นต่อการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ.....	17
ความคิดเห็นต่อการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟแบ่งตามกลุ่มประชากร	19

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นด้วยกับการขายและติดตั้งเครื่องตัดแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ	21
อภิปรายผล	25
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	27
บรรณานุกรม	28
ภาคผนวก	29
แบบสำรวจ (Google form).....	29

สารบัญตาราง

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามพื้นที่	12
ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการดื่ม	14
ตาราง 3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานีรถไฟ	16
ตาราง 4 ความคิดเห็นต่อการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ	17
ตาราง 5 ความคิดเห็นต่อการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟแบ่งตามกลุ่มประชากร (N = 3,050)	20
ตาราง 6 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นด้วยกับการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ (logistic regression) (n = 2874)	23

บทนำ

หลักการและเหตุผล

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงของความเจ็บป่วยกว่า 200 ภาวะ/โรค ได้แก่ ผลต่อตับ ทำให้เกิดภาวะตับอักเสบ ตับแข็ง และตับวาย ผลต่อระบบสมอง เช่น อាកารมึนเมา ความสามารถในการตัดสินใจลดลง สมองเสื่อม และความจำบกพร่อง ผลต่อระบบทางเดินอาหาร เช่น การเกิดแผลในกระเพาะอาหาร กระเพาะอาหารอักเสบ และเลือดออกในกระเพาะอาหาร ผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด เช่น ความดันโลหิตสูง มะเร็งในอวัยวะในหลายอวัยวะ เช่น หลอดอาหาร ลำไส้ใหญ่ และเต้านม และอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ (World Health Organization, 2018) รวมถึงมีผลกระทบทางเศรษฐกิจ จากต้นทุนทางตรงในรูปค่าใช้จ่ายของรัฐที่เพิ่มขึ้น และต้นทุนทางอ้อมจากการสูญเสียผลิตภาพแรงงาน มูลค่าต้นทุนต่อสังคมจากการประมาณการล่าสุดอยู่ที่ 165,450.5 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2564 (มนตรีธรรม์ ถาวรเจริญทรัพย์ et al., 2565)

มาตรการลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่องค์การอนามัยโลกแนะนำ ประกอบด้วย 5 กลุ่มมาตรการตามกรอบนโยบาย SAFER ประกอบด้วยมาตรการการจำกัดการเข้าถึง (Strengthen restrictions on alcohol availability) การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการดื่มแล้วขับ (Advance and enforce drink driving counter measures) การคัดกรองและบำบัดรักษา (Facilitate access to screening, brief interventions and treatment) การจำกัดการตลาดและการให้ทุนอุปถัมภ์ (Enforce bans or comprehensive restrictions on alcohol advertising, sponsorship, and promotion) และการทำให้ราคาสูงผ่านมาตรการทางภาษีสรรพสามิตและมาตรการทางราคา (Raise prices on alcohol through excise taxes and pricing policies) ในประเทศไทยมาตรการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นส่วนของการจำกัดการเข้าถึงและจำกัดการตลาดเป็นมาตรการภายใต้ พ.ร.บ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 โดยมาตรการดังกล่าวกำหนดอยู่ในมาตรา 27-32 ของ พ.ร.บ. โดยในมาตรา 27 (8)

และมาตรา 31 (7) ได้กำหนดให้รัฐมนตรีสามารถประกาศสถานที่ห้ามขาย และห้ามบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มเติมจากที่ถูกระบุไว้แล้วใน พ.ร.บ. ใต้ (กรมควบคุมโรค, 2567)

เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2557 เกิดเหตุการณ์ฆ่าข่มขืนเด็กผู้หญิงบนขบวนรถไฟสายใต้ โดยฆาตกรเป็นพนักงานของการรถไฟซึ่งมีประวัติการดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟมาก่อนก่อเหตุ (ไทยรัฐ, 2557) เป็นเหตุให้มีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางรถไฟ พ.ศ. 2558 (ประกาศ ณ วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2558) ซึ่งครอบคลุมการห้ามขายและบริโภคในบริเวณสถานีรถไฟด้วย (กรมควบคุมโรค, 2567)

เมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 ที่ผ่านมารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม ได้ออกมาเปิดเผยแนวคิดที่จะแก้ไขกฎหมายเพื่อให้มีการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟพร้อมกับมาตรการการจำหน่ายสินค้าอื่นๆ บนรถไฟ (ฐานเศรษฐกิจ, 2567) ในขณะเดียวกันก็มีกลุ่มภาคประชาชนออกมาคัดค้านแนวคิดดังกล่าวจากความกังวลถึงความปลอดภัยของผู้โดยสารโดยอ้างอิงเหตุการณ์ฆ่าข่มขืนบนรถไฟที่เป็นที่มาของมาตรการดังกล่าว โดยมีการยื่นข้อเสนอจำนวน 4 ข้อ (มติชนออนไลน์, 2567) คือ

1. ขอคัดค้านการยกเลิก ข้อยกเว้นการห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณสถานีรถไฟหรือในขบวนรถไฟที่อยู่บนทางรถไฟ ซึ่งอาจเกิดปัญหาและผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามมามากมาย ทั้งความรุนแรง ทะเลาะวิวาท คุกคามทางเพศ ลวนลาม ข่มขืน เป็นต้น
2. ขอสอบถามความคืบหน้าไปยังการรถไฟแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับการช่วยเหลือเยียวยากรณีของเด็กอายุ 13 ปี ที่ถูกระทำเมื่อ 10 ปีที่แล้ว ว่ามีการช่วยเหลือติดตาม เยียวยา ตามที่เคยตกลงไว้หรือไม่ ซึ่งรวมไปถึงการฟื้นฟูสภาพจิตใจของครอบครัวผู้เสียหายได้ดำเนินการอะไรไปบ้าง
3. ขอเรียกร้องให้การรถไฟแห่งประเทศไทยเร่งพัฒนาคุณภาพการบริการ ความปลอดภัยในการใช้รถไฟ ความตรงต่อเวลาของสถานีรถไฟ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในการใช้บริการรถไฟมากยิ่งขึ้น มากกว่าการมุ่งจะขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะสร้างผลกระทบตามมาอีกมากมาย

4. ขอเรียกร้องให้เปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อนการตัดสินใจต่อมาตรการนี้ เพื่อให้เกิดความรอบคอบมากที่สุด

จากการที่ข้อเสนอให้มีการจำหน่ายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟได้อีกมีทั้งฝ่ายรัฐที่เสนอแนวคิดและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากความกังวลเรื่องความปลอดภัย รวมถึงยังมีการเสนอให้การรถไฟพัฒนาคุณภาพของการบริการในเรื่องอื่นๆ สามารถทำได้อีก การสำรวจนี้จึงมีวัตถุประสงค์สำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่เข้ามาใช้บริการในบริเวณของสถานีรถไฟต่อข้อเสนอดังกล่าวของรัฐบาลรวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ต่อความคิดเห็นของประชาชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อแนวคิดเปิดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟของรัฐบาล
2. เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อการปรับปรุงการให้บริการรถไฟ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลนอกต่อความคิดเห็นต่อแนวคิดเปิดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟของรัฐบาล

ระเบียบวิธีวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

รูปแบบการวิจัย: cross-sectional study

การศึกษานี้เป็นการสำรวจแบบภาคตัดขวางโดยใช้การสัมภาษณ์แบบซึ่งหน้า (face-to-face interview) ในเขตสถานีรถไฟจำนวน 25 แห่งทั่วประเทศ เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นต่อแนวคิดเปิดให้ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟของรัฐบาลในกลุ่มผู้ใช้บริการรถไฟ สถานีรถไฟ และผู้ที่เข้าไปในสถานีรถไฟ ด้วยเหตุผลอื่นๆ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 4 หมวด ดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานีรถไฟ
 - ความคิดเห็นต่อการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ
 - พฤติกรรมการดื่มของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2567
 - กลุ่มตัวอย่าง

เกณฑ์การคัดเข้า

1. อายุ 12 ปีขึ้นไป
2. ยินยอมที่จะให้สัมภาษณ์

เกณฑ์การคัดออก

1. ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้

- ขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การคำนวณขนาดตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณสำหรับ cross-sectional survey โดยมีสมมติฐานที่ใช้สำหรับการคำนวณขนาดตัวอย่าง คือ มีผู้เห็นด้วยกับแนวคิดเปิดให้ขายเครื่องบินแอลกอฮอล์บนรถไฟของรัฐบาล 40%, ค่า margin of error 2% และค่า significance level 0.05 โดยใช้โปรแกรมคำนวณจาก Department of Quantitative Health Sciences, Cleveland Clinic (<https://riskcalc.org/sampleize/>) ได้จำนวนขนาดตัวอย่าง 2,305 คน ดังภาพที่ 1

Survey (Cross-sectional)

Continuous Outcome **Proportional Outcome**

Reference Example

Cochran WG. Sampling Techniques. John Wiley & Sons; 1977.
Kotrlík, J. W. K. J. W., & Higgins, C. C. H. C. C. (2001). Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research appropriate sample size in survey research. Information technology, learning, and performance journal, 19(1), 43.

Type I error rate, α ⓘ Expected proportion in population, p Absolute error or precision, d

0.05 0.4 0.02

Calculate

Sample size	
2-side significance level	0.05
p	0.4
d	0.02
Result	
Total sample size	2305

ภาพที่ 1 การคำนวณขนาดตัวอย่าง

ปรับเพิ่มขนาดตัวอย่างตามวิธีการสุ่มเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่า design effect 1.3 จึงปรับขนาดตัวอย่างเป็น $2,305 \times 1.3$ ได้ขนาดตัวอย่าง 2,996.5 ปรับเป็น 2,997 คน ทั้งนี้ได้กระจายกลุ่มตัวอย่างไปยัง 25 พื้นที่ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างแบ่งตามพื้นที่

พื้นที่	จำนวน (คน)	สัดส่วน (%)
1. ชุมพร	100	3.3
2. สุราษฎร์ธานี	102	3.3
3. นครศรีธรรมราช	102	3.3
4. พระนครศรีอยุธยา	203	6.7
5. ยะลา	102	3.3
6. สงขลา (ชุมทางหาดใหญ่)	106	3.5
7. นครราชสีมา	111	3.6
8. สุรินทร์	103	3.4
9. บุรีรัมย์	114	3.7
10. ศรีสะเกษ	122	4.0
11. อุบลราชธานี	102	3.3
12. ขอนแก่น	119	3.9
13. อุตรธานี	100	3.3
14. หนองคาย	107	3.5
15. เชียงใหม่	106	3.5
16. ลำพูน	111	3.6
17. ลำปาง	102	3.3
18. อุตรดิตถ์	112	3.7
19. พิษณุโลก	104	3.4
20. พิจิตร	104	3.4
21. เด่นชัย แพร่	103	3.4
22. โคกโพธิ์ ปัตตานี	112	3.7
23. ศาลายา นครปฐม	201	6.6
24. สถานีกลางกรุงเทพอภิวัฒน์	201	6.6
25. ฉะเชิงเทรา	201	6.6

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เช่น เพศ อายุ เศรษฐฐานะ และตัวแปรอื่นๆ ที่อยู่ในแบบสอบถามจะถูกสรุปโดยใช้ descriptive statistics ตามลักษณะของตัวแปร คือ mean, SD, median, interquartile range (IQR), percentage

การวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นต่อการขายและติดตั้งเครื่องดีมแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟแบ่งตามกลุ่มย่อยของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติ chi-squared test การทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นแบบปรับอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ใช้แบบจำลอง logistic regression และทดสอบความเหมาะสมของแบบจำลองด้วย Hosmer-Lemeshow goodness-of-fit test

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ได้ทำการเก็บตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้ป่วยมีจำนวนทั้งสิ้น 3,055 คน เป็นเพศหญิง 52.2% อายุเฉลี่ย 35.2 ปี มีสัดส่วนของคนที่ไม่ดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมามากที่สุด (40.0%) ตามมาด้วยกลุ่มที่ดื่มเดือนละครั้งหรือน้อยกว่า (34.1%) ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้โดยสารรถไฟ ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและพฤติกรรมการดื่ม

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
D01	เพศ		
	ชาย	1315	43.1
	หญิง	1591	52.2
	เพศทางเลือกอื่นๆ	144	4.7
D02	อายุ (ปี)		
	Mean (SD)	35.2 (13.4)	
	Median (Q1, Q3)	33 (24, 44)	
	12-19 ปี	304	10.0
	20-29 ปี	916	30.0
	30-45 ปี	1144	37.5
	46-60 ปี	511	16.8
>60 ปี	175	5.7	
D03	การประกอบอาชีพ		
	เกษตรกร/รับจ้าง	499	16.4
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานในการ กำกับของรัฐ	386	12.7
	บริษัทเอกชน (มีเงินเดือนประจำ)	437	14.3

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
	ทำธุรกิจ/ค้าขาย/freelance/รับจ้าง (ไม่มีเงินเดือนประจำ)	845	27.7
	นักศึกษา/นักเรียน	673	22.1
	เกษียณ/แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน/ไม่สามารถทำงานได้	210	6.9
C01	ความถี่ของการดื่ม ใน 12 เดือนที่ผ่านมา		
	ไม่ดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมา	1221	40.0
	เดือนละครั้งหรือน้อยกว่า	1041	34.1
	2-3 ครั้งต่อสัปดาห์	168	5.5
	2-4 ครั้งต่อเดือน	540	17.7
C02	ความถี่ของการดื่ม ใน 30 วันที่ผ่านมา		
	ไม่ดื่มใน 30 วัน ที่ผ่านมา	1785	58.5
	บางสัปดาห์ (1-3 วัน /เดือน)	1110	36.4
	ทุกสัปดาห์	155	5.1
D04	ในครั้งนี ท่านเข้ามาใช้บริการสถานีรถไฟในสถานะใด?		
	ทำงาน เช่น ค้าขาย รับจ้าง บริเวณสถานี หรือมีที่พักอยู่ในบริเวณนี้	355	11.6
	ผู้โดยสารรถไฟ	2122	69.6
	มาส่ง ครอบครัว/เพื่อน/คนรู้จัก ขึ้นรถไฟ	573	18.8

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานีรถไฟ

กลุ่มตัวอย่างกว่า 60% ทราบว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟ ในช่วงเวลา 12 เดือนที่ผ่านมา กลุ่มตัวอย่าง 7.0% เคยเห็นการขาย และ 10.9% เคยเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานีรถไฟ กลุ่มตัวอย่างประมาณ 40% จำเหตุการณ์เข้มข้นแล้วฆ่าเด็กหญิงวัย 13 ปี บนขบวนรถไฟสายใต้ได้ชัดเจน และ 14% จำเหตุการณ์ดังกล่าวไม่ได้ (ตาราง 3)

ตาราง 3 ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและในสถานีรถไฟ

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
A01	ท่านทราบหรือไม่ว่า ในปัจจุบันมีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟ?		
	ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่ม	1868	61.2
	ไม่ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่ม	491	16.1
	ไม่แน่ใจ	691	22.7
A02	ในช่วง 12 เดือน ที่ผ่านมา (รวมถึงในครั้งนี่) ท่านเคยพบเห็นการ "ขาย" เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟหรือไม่?		
	เคย	215	7.0
	ไม่เคย	2225	73.0
	ไม่แน่ใจ	610	20.0
A03	ในช่วง 12 เดือน ที่ผ่านมา (รวมถึงในครั้งนี่) ท่านเคยพบเห็นการ "ดื่ม" เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟหรือไม่?		
	เคย	333	10.9
	ไม่เคย	2118	69.4
	ไม่แน่ใจ	599	19.6
A04	ท่านยังจำข่าว เหตุการณ์ ช่มชืนแล้วฆ่าเด็กหญิงวัย 13 ปี (น้องแก้ม) บนขบวนรถไฟสายใต้ แล้วโยนศพออกจากหน้าต่างรถไฟเพื่ออำพรางคดี โดยหนึ่งในผู้ร่วมก่อเหตุเป็นพนักงานการรถไฟ ซึ่งเกิดเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 2557 ได้หรือไม่?		
	จำได้ ชัดเจน	1200	39.3
	จำได้คร่าวๆ / คลับคล้ายคลับคลาว่าเคยเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น	1424	46.7
	จำไม่ได้เลย	426	14.0

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
A05	ท่านทราบหรือไม่ว่า กฎหมายห้ามขายและดัดแปลงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟ มีที่มาจากเหตุการณ์ข่มขืนแล้วฆ่าบนรถไฟ ที่กล่าวไปข้างต้น?		
	ทราบ	1046	34.3
	ไม่ทราบ	1301	42.7
	ไม่แน่ใจ	703	23.0

ความคิดเห็นต่อการขายและดัดแปลงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอให้ขายและดัดแปลงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์บนขบวนรถไฟ ในสัดส่วน 77.2-84.2% โดยรูปแบบที่มีสัดส่วนผู้ไม่เห็นด้วยมากที่สุด คือ ให้ขายและดัดแปลงได้ "ทุกโบกี้" เฉพาะช่วงเทศกาล (สงกรานต์หรือปีใหม่) ส่วนช่วงเวลาที่ปกติยังคงห้ามขายห้ามดัดแปลง โดยมีความกังวล 3 ลำดับแรก คือ ความไม่ปลอดภัยในการเดินทาง เสียงดังรบกวนเดือดร้อนรำคาญ และเสียงถูกคุกคามทางเพศ สิ่งทีกลุ่มตัวอย่างอยากให้การรถไฟปรับปรุงมากที่สุด 3 ลำดับแรก คือ ความปลอดภัย ความสะอาด และความตรงต่อเวลา (ตาราง 4)

ตาราง 4 ความคิดเห็นต่อการขายและดัดแปลงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
B01	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอของรัฐบาล ที่จะแก้ไขกฎหมายให้ขายและดัดแปลงเครื่องดัดแปลงแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟได้?		
	เห็นด้วย	520	17.0
	ไม่เห็นด้วย	2354	77.2
	ไม่มีความเห็น	176	5.8

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
B02	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอให้ขายและตี๋มได้ "ทุกโบกี้" เฉพาะรถไฟขบวนพิเศษ (สายท่องเที่ยว) ส่วนขบวนปกติยังคงห้ามขายห้ามตี๋ม		
	เห็นด้วย	441	14.5
	ไม่เห็นด้วย	2414	79.1
	ไม่มีความเห็น	195	6.4
B03	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอให้ขายและตี๋มได้ "ทุกโบกี้" เฉพาะช่วงเทศกาล (สงกรานต์หรือปีใหม่) ส่วนช่วงเวลาปกติยังคงห้ามขายห้ามตี๋ม		
	เห็นด้วย	268	8.8
	ไม่เห็นด้วย	2569	84.2
	ไม่มีความเห็น	213	7.0
B04	ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอให้ขายและตี๋มได้ เฉพาะในตู้เสบียง และโบกี้พิเศษเท่านั้น ส่วนโบกี้ อื่นๆในขบวนปกติยังคงห้ามขายห้ามตี๋ม		
	เห็นด้วย	442	14.5
	ไม่เห็นด้วย	2369	77.7
	ไม่มีความเห็น	239	7.8
B05	ความกังวลต่อการให้ขายและตี๋มเครื่องตี๋ม แอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี ของท่าน		
	ความไม่ปลอดภัยในการเดินทาง	2312	75.8
	เสียงดังรบกวน เตื่อรื้อนราคาญ	2077	68.1
	เสียงถูกคุกคามทางเพศ	1567	51.4
	เสียงทรัพย์สินสูญหาย	1209	39.6
	ไม่กังวล	201	6.6
	ไม่มีความเห็น	7	0.0
	อื่นๆ	3	0.0
B06	ท่านต้องการให้ รฟท. (การรถไฟฯ) ปรับปรุงเรื่องใด มากที่สุด?		

ชื่อตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (คน)	%
	ความปลอดภัย	1903	62.4
	ความสะดวก	1605	52.6
	ความตรงต่อเวลา	1286	42.2
	การอำนวยความสะดวก	1247	40.9
	ระบบจองตั๋ว	779	25.5
	สภาพรถไฟ	12	0.0
	เพิ่มถึงขยะ	7	0.0
	ห้องน้ำ	5	0.0
	อื่นๆ	27	0.0

หมายเหตุ ตัวเลข 0.0% คือ เมื่อคำนวณค่าได้น้อยกว่า 0.05%

ความคิดเห็นต่อการขายและติดตั้งเครื่องตีแม่แอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟแบ่งตามกลุ่มประชากร

กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศทางเลือกรวมมีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดให้ขายและติดตั้งแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีมากกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มผู้ดื่มที่ดื่มเป็นประจำ (ถี่กว่าเดือนละครั้ง) มีสัดส่วนผู้เห็นด้วยมากกว่าผู้ดื่มแบบนานๆ ครั้ง โดยสัดส่วนอยู่ที่ 22.1% สัดส่วนของผู้เห็นด้วยกับแนวคิดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน โดยกลุ่มอาชีพเกษตรกร/รับจ้างมีแนวโน้มเห็นด้วยมากกว่ากลุ่มอื่นๆ ผู้ที่ไม่ทราบว่ามิถุนายนห้ามขายและห้ามดื่มเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดการเปิดช่องให้ขายให้ดื่มบนรถไฟและบริเวณสถานีมากที่สุด

ตาราง 5 ความคิดเห็นต่อการขายและติดตั้งเครื่องตีแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟแบ่งตามกลุ่มประชากร (N = 3,050)

ตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	ความเห็น (%)			P-value (Chi-squared)
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	
D01	เพศ				<0.001
	ชาย	20.9	71.7	7.4	
	หญิง	14.2	81.6	4.2	
	เพศทางเลือกรื่นๆ	13.2	78.5	8.3	
D02	อายุ				0.497
	12-19 ปี	19.1	75.3	5.6	
	20-29 ปี	17.7	77.1	5.2	
	30-45 ปี	16.3	77.6	6.0	
	46-60 ปี	14.9	78.3	6.8	
	>60 ปี	21.1	74.9	4.0	
C01	พฤติกรรมการดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมา				<0.001
	ไม่ดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมา	15.2	81.9	2.9	
	เดือนละครั้งหรือน้อยกว่า	15.4	79.4	5.2	
	ดื่มเป็นประจำ (ถี่กว่าเดือนละครั้ง)	22.1	66.9	11.0	
D03	การประกอบอาชีพ				<0.001
	เกษตรกร/รับจ้าง	21.8	72.3	5.8	
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/ หน่วยงานในการกำกับของรัฐ	14.2	82.9	2.8	
	บริษัทเอกชน (มีเงินเดือนประจำ)	17.2	77.1	5.7	
	ทำธุรกิจ/ค้าขาย/freelance/ รับจ้าง (ไม่มีเงินเดือนประจำ)	15.1	77.0	7.8	
	นักศึกษา/นักเรียน	18.6	76.8	4.6	
	เกษียณ/แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ ว่างงาน/ไม่สามารถทำงานได้	13.3	80.0	6.7	
D04	ในครั้งนี้อย่างไรท่านเข้ามาใช้บริการสถานีรถไฟ ในสถานะใด?				0.345

ตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	ความเห็น (%)			P-value (Chi-squared)
		เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่มี ความเห็น	
	ทำงาน เช่น ค้าขาย รับจ้าง บริเวณ สถานี หรือมีที่พักอยู่ใน บริเวณนี้	13.5	79.7	6.8	
	ผู้โดยสารรถไฟ มาส่ง ครอบครัว/เพื่อน/คนรู้จัก ขึ้นรถไฟ	17.7	76.8	5.5	
A01	ท่านทราบหรือไม่ว่า ในปัจจุบันมีกฎหมาย ห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บนรถไฟ และในสถานีรถไฟ?				<0.001
	ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขายและ ห้ามดื่ม	19.0	77.4	3.6	
	ไม่ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขาย และห้ามดื่ม	11.8	77.8	10.4	
	ไม่แน่ใจ	15.6	76.1	8.2	

หมายเหตุ: การปิดเศษทศนิยมทำให้ร้อยละในบางแถวรวมกันไม่เท่ากับ 100

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นด้วยกับการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ

ตาราง 6 แสดงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นด้วยกับการขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ ซึ่งเป็นผลจากการวิเคราะห์ด้วย logistic regression ซึ่งทำให้ผลลัพธ์ที่แสดงด้วยค่า adjusted OR สะท้อนผลของตัวแปรนั้นๆ ที่ปรับอิทธิพลของตัวแปรอื่นไปแล้ว โดยตัวแปรที่ปรากฏในตาราง 6 เลือจากตัวแปรในตาราง 5 ที่มีค่า p-value <0.2 แล้วจึงนำไปประมาณการค่าความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีโอกาสเห็นด้วยกับนโยบายเป็น 0.64 เท่าของเพศชาย หรือเห็นด้วยกว่านโยบายน้อยกว่าเพศชาย 36% อย่างมีนัยสำคัญ กลุ่มผู้ดื่มที่ดื่มเป็นประจำ (ถี่กว่าเดือนละครึ่ง) มีโอกาสเห็นกับนโยบายมากกว่าผู้ที่ไม่ดื่ม 66% ในขณะที่ผู้ที่ดื่มแบบนานๆ ครั้ง มีโอกาสเห็นด้วยไม่แตกต่างจากผู้ที่ไม่ดื่ม กลุ่มที่ประกอบอาชีพข้าราชการ/

รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานในการกำกับของรัฐ มีโอกาสเห็นด้วยกับนโยบายน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนนักศึกษาอยู่ 37% ผู้ที่ไม่ทราบว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเป็นกลุ่มที่มีโอกาสเห็นด้วยกับนโยบาย น้อยกว่ากลุ่มที่ทราบว่ามีกฎหมายอยู่ 40%

ตาราง 6 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเห็นด้วยกับการขายและตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ (logistic regression) (n = 2874)

ตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	Adjusted OR (95% CI)	P-value	
			P-value (Wald's test)	P-value (LR-test)
D01	เพศ			<0.001
	ชาย	Reference		
	หญิง	0.64 (0.52, 0.79)	<0.001	
	เพศทางเลือกอื่นๆ	0.60 (0.36, 1.01)	0.053	
C01	พฤติกรรมการตี๋มใน 12 เดือนที่ผ่านมา			<0.001
	ไม่ตี๋มใน 12 เดือนที่ผ่านมา	Reference		
	เดือนละครั้งหรือน้อยกว่า	1.01 (0.8, 1.28)	0.933	
	ตี๋มเป็นประจำ (ถี่กว่าเดือนละ >1 ครั้ง)	1.66 (1.3, 2.11)	<0.001	
D03	การประกอบอาชีพ			0.02
	นักศึกษา/นักเรียน	Reference		
	เกษตรกร/รับจ้าง	1.11 (0.82, 1.49)	0.510	
	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานในการกำกับของรัฐ	0.63 (0.44, 0.89)	0.009	
	บริษัทเอกชน (มีเงินเดือนประจำ)	0.85 (0.61, 1.17)	0.309	
	ทำธุรกิจ/ค้าขาย/freelance/รับจ้าง (ไม่มีเงินเดือนประจำ)	0.81 (0.61, 1.07)	0.130	
	เกษียณ/แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน/ไม่สามารถทำงานได้	0.70 (0.45, 1.11)	0.127	

ตัวแปร	ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง	Adjusted OR (95% CI)	P-value	
			P-value (Wald's test)	P-value (LR-test)
	ท่านทราบหรือไม่ว่า ในปัจจุบันมีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟ?			0.002
A01	ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่ม	Reference		
	ไม่ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขาย และห้ามดื่ม	0.60 (0.44, 0.82)	0.001	
	ไม่แน่ใจ	0.84 (0.66, 1.07)	0.163	
Hosmer-Lemeshow goodness-of-fit test: X-squared = 14.289; p-value = 0.075				

หมายเหตุ:

- OR, Odds Ratio; 95% CI, 95% confidence interval.

- ข้อมูลจากผู้ตอบ “ไม่มีความเห็น” ในข้อคำถาม “ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอของรัฐบาล ที่จะแก้กฎหมายให้ขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ
ได้?” ไม่ถูกนำมาคำนวณ

อภิปรายผล

การสำรวจนี้ แสดงให้เห็นถึงความคิดเห็นของประชาชนที่มาใช้บริการรถไฟหรือบริเวณสถานีรถไฟ จาก 25 สถานีทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 3,055 คน (69.6% เป็นผู้โดยสารรถไฟ) พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับมาตรการให้ขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟในรูปแบบต่างๆ โดยมีสัดส่วนอยู่ที่ 77.2-84.2% เนื่องจากความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัย เสี่ยงรบกวน และความเสี่ยงจากการคุกคามทางเพศ โดยปัจจัยที่ส่งผลถึงความคิดเห็นประกอบด้วย เพศ พฤติกรรมการดื่ม การรับทราบเกี่ยวกับกฎหมายห้ามขายห้ามบริโภคแอลกอฮอล์บนรถไฟ และอาชีพ โดยเพศชายและผู้ที่มีดื่มเป็นประจำเป็นกลุ่มที่เห็นด้วยกับแนวคิดของรัฐมากกว่ากลุ่มอื่นๆ

ก่อนที่จะมีการออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางรถไฟ พ.ศ. 2558 รวมถึงก่อนที่จะมีเหตุการณ์ข่มขืนและฆ่าบนรถไฟ เคยมีการทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้โดยสารรถไฟเกี่ยวกับการขายและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไฟ ในช่วงเดือนตุลาคม 2556 ถึงเมษายน 2557 โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารไม่เห็นด้วยกับการขายแอลกอฮอล์หรือเห็นด้วยกับการห้ามขายแอลกอฮอล์บนรถไฟและบริเวณชานชาลา มีสัดส่วนอยู่ที่ 60-70% (การสำรวจประกอบด้วยด้วยหลายข้อคำถามที่ถามความเห็นในประเด็นคล้ายกัน) (นวลตา อากาศัพพะกุล, 2557) ซึ่งทำให้ข้อสรุปของการสำรวจดังกล่าวไปในทิศทางเดียวกันกับการสำรวจนี้ คือ ผู้โดยสารส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการขายและบริโภคแอลกอฮอล์บนรถไฟและบริเวณสถานี/ชานชาลา โดยที่ในการสำรวจปัจจุบันมีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยสูงกว่า ซึ่งอาจเป็นเพราะเป็นการสำรวจหลังจากที่เคยมีผลกระทบบนรถไฟที่ได้ข่าวไปข้างต้นแล้ว

การสำรวจเพื่อติดตามการบังคับใช้กฎหมายตาม ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องกำหนดสถานที่หรือบริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนทางรถไฟ พ.ศ. 2558 ในปี 2559-2560 (นวลตา อากาศัพพะกุล et al., 2560) พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารเห็นด้วยกับการห้ามดังกล่าวอยู่ที่ 70-80% ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการสำรวจก่อนมีมาตรการ และใกล้เคียงกับการสำรวจในรายงานฉบับนี้ ในการสำรวจดังกล่าวกลุ่ม

ตัวอย่าง 41.7% พบเห็นการจำหน่ายเครื่องตัดแอลลกอฮอล์บริเวณสถานีรถไฟ และ 33.7% พบเห็นการตัดเครื่องตัดแอลลกอฮอล์บนขบวนรถไฟ ซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงกว่าการสำรวจนี้ (พบเห็นการขาย 7.0% และการตัด 10.9%) แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวมีความเข้มข้นพอสมควร

โดยสรุป ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้โดยสารรถไฟไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่ก่อนมีเหตุการณ์ข่มขืนแล้วมาบนรถไฟ หรือหลังเหตุการณ์และหลังมีการออกกฎหมายเพื่อห้ามการจำหน่ายและการตัดบนรถไฟแล้ว กลุ่มตัวอย่างซึ่งส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเป็นผู้โดยสารรถไฟ (ขึ้นกับการสำรวจ) มีสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยกับการขายหรือบริโภคเครื่องตัดแอลลกอฮอล์บนรถไฟมากกว่า 60% ขึ้นไปในทุกการสำรวจที่เคยสำรวจมา โดยการสำรวจปัจจุบันซึ่งเป็นการสำรวจครั้งล่าสุดพบสัดส่วนของผู้ไม่เห็นด้วยสูงที่สุด โดยเหตุผลที่สำคัญคือ ความกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยในแง่มุมต่างๆ ในขณะที่ใช้บริการรถไฟ ดังนั้น รัฐบาลจึงควรมีมุมมองที่ชัดเจนต่อการโดยสารทางรถไฟว่า เป็นรูปแบบในการโดยสารที่ต้องเน้นความปลอดภัยหรือมองเป็นเครื่องมือในการกระตุ้นเศรษฐกิจซึ่งต้องเพิ่มองค์ประกอบของความบันเทิงเรีงรมย์เข้าไป เช่น การตัดแอลลกอฮอล์ และมาตรการดังกล่าวของรัฐจะถือเป็นการได้ที่คุ้มเสียหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากมุมมองของสังคมในภาพรวม โดยเฉพาะในบริบทที่ผู้โดยสารรถไฟซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากมาตรการดังกล่าวส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการขายและตัดบนรถไฟ ทั้งจากผลการสำรวจในอดีตหรือผลการสำรวจครั้งล่าสุดตามที่รายงานฉบับนี้ได้รายงาน

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างของการสำรวจครั้งนี้ยังได้สะท้อนสิ่งที่รถไฟควรปรับปรุง 3 ประเด็นสูงสุดคือ ความปลอดภัย ความสะอาด และความตรงต่อเวลา แสดงให้เห็นว่าแม้จะมีการห้ามขายและตัดแอลลกอฮอล์รถไฟปัจจุบันก็ยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัย ดังนั้นการพัฒนารถไฟในปัจจุบันให้ปลอดภัยขึ้น สะอาดขึ้น และตรงต่อเวลามากขึ้น น่าจะเป็นประเด็นสำคัญกว่าที่รัฐควรจะผลักดันมากกว่าการให้ขายและตัดแอลลกอฮอล์บนรถไฟได้หรือไม่

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้โดยสารรถไฟซึ่งเป็นกลุ่มที่จะได้รับผลกระทบโดยตรงจากมาตรการที่รัฐเสนอให้มีการขายและบริโศคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีได้
2. รัฐบาลไม่ควรเปิดให้มีการขายและบริโศคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี หากอ้างอิงจากผลการสำรวจครั้งนี้และในอดีตที่ กลุ่มตัวอย่างผู้โดยสารส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการขายและบริโศคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี
3. แม้ในปัจจุบันที่ยังไม่อนุญาตให้ขายและบริโศคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้บริการรถไฟและสถานีรถไฟ ยังคงกังวลเกี่ยวกับการปลอดภัยในการใช้บริการรถไฟเป็นข้อกังวลอันดับที่หนึ่ง ดังนั้นรัฐควรมุ่งเน้นพัฒนาบริการรถไฟในปัจจุบันให้มีความปลอดภัยมากขึ้นไปอีก
4. รัฐบาลยังควรกำกับให้การรถไฟพัฒนาความสะอาด และการตรงต่อเวลาของรถไฟ
5. รัฐบาลสามารถพัฒนารูปแบบให้ส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ ด้วยการพัฒนาความปลอดภัย สะอาด ตรงต่อเวลา และเพิ่มเติมความสวยงามของขบวนรถและบริเวณสถานี รวมถึงสามารถนำสินค้าของท้องถิ่น ชุมชน SMEs มาจำหน่ายในบริเวณสถานีหรือบนรถไฟ โดยไม่จำเป็นต้องเปิดให้มีการขายและบริโศคเครื่องตี้มแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีเพื่อไม่เป็นการเพิ่มความเสี่ยงด้านความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและผู้โดยสารที่เป็นประชาชนชาวไทย

บรรณานุกรม

- World Health Organization. (2018). *Global status report on alcohol and health 2018*. World Health Organization.
- กรมควบคุมโรค. (2567). พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551.
<https://ddc.moph.go.th/law.php?law=3>
- ฐานเศรษฐกิจ. (2567). รพท. จ่อแก้ประกาศฯ ปลดล็อก "ขายอาหาร-เครื่องดื่มแอลกอฮอล์" บนรถไฟ.
 ฐานเศรษฐกิจ. <https://www.thansettakij.com/business/tourism/601409>
- ไทยรัฐ. (2557). 'ไอ้เกม' ดิ้นไม่หลุด ช่าน้องแก้ม เลือด-ตีเอ็นเอมัต. ไทยรัฐ.
<https://www.thairath.co.th/news/local/bangkok/435934>
- นวลตา อาภาคัพพะกุล. (2557). การจำหน่ายและการบริโภคแอลกอฮอล์บนขบวนรถไฟฟรีและรถไฟที่ต้อง
 จ่ายค่าเดินทางปกติ กรณีศึกษาเส้นทางสายใต้และสายตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย.
<https://cas.or.th/?p=10088>
- นวลตา อาภาคัพพะกุล, รังสรรค์ อาภาคัพพะกุล, ศิริรัตน์ โกศลวัฒน์, เยาวณี จรูญศักดิ์, วรณา สุวรรณชาติ,
 & นิมอนงค์ ไทยเจริญ. (2560). การติดตามผลการบังคับใช้กฎหมายเพื่อกำหนดสถานที่หรือ
 บริเวณห้ามขายหรือบริโภคเครื่องดื่มบนทางรถไฟ พ.ศ. 2558. <https://cas.or.th/wp-content/uploads/2019/07/7.-59-A1-0003-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%9C%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%87%E0%B8%84%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%83%E0%B8%8A%E0%B9%89%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%9A%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A3%E0%B8%96%E0%B9%84%E0%B8%9F-%E0%B8%AD.%E0%B8%99%E0%B8%A7%E0%B8%A5%E0%B8%95%E0%B8%B2-2.pdf>
- มติชนออนไลน์. (2567). เครื่องขายมาแล้วขับ บุก รพท. ค้านแนวคิดขายเหล้าบนรถไฟ-สถานี. มติชนออนไลน์.
https://www.matichon.co.th/local/news_4675274
- มนพรัตน์ ถาวรเจริญทรัพย์, อุษา ฉายเกล็ดแก้ว, ศิตาพร ยังกง, & ชัยศิริ เหลืองสินศิริ. (2565). การประเมิน
 ต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์จากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ. 2564.

ภาคผนวก

แบบสำรวจ (Google form)

การสำรวจความเห็นต่อแนวคิด เปิดให้ขาย เครื่องตัดแอลกอฮอล์บนรถไฟ ของรัฐบาล [T1, update 67-08-09]

โดย ศูนย์ความเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์ข้อมูลเพื่อวิทยาการสุขภาพ และหน่วยงานเครือข่าย

saengow.udomsak@gmail.com [Switch account](#)

Not shared

* Indicates required question

A01: ท่านทราบหรือไม่ว่า ในปัจจุบันมีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่มเครื่องตัดแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟ? *

- ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่ม
- ไม่แน่ใจ
- ไม่ทราบ ว่ามีกฎหมายห้ามขายและห้ามดื่ม

A02: ในช่วง 12 เดือน ที่ผ่านมา (รวมถึงในครั้งนี่) ท่านเคยพบเห็นการ "ขาย" เครื่องตัดแอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟหรือไม่? *

- เคย
- ไม่เคย
- ไม่แน่ใจ

A03: ในช่วง 12 เดือน ที่ผ่านมา (รวมถึงในครั้งนี่) ท่านเคยพบเห็นการ "ดัด" เครื่องดัด แอลกอฮอล์บนรถไฟ และในสถานีรถไฟหรือไม่? *

- เคย
- ไม่เคย
- ไม่แน่ใจ

A04: ท่านยังจำข่าว เหตุการณ์ ช่มชืดแล้วฆ่าเด็กหญิงวัย 13 ปี (น้องแก้ม) บนขบวนรถไฟ สายใต้ แล้วโยนศพออกจากหน้าต่างรถไฟเพื่ออำพรางคดี โดยหนึ่งในผู้ร่วมก่อเหตุเป็น พนักงานการรถไฟ ซึ่งเกิดเมื่อเดือนกรกฎาคม ปี 2557 ได้หรือไม่? *

- จำได้ ชัดเจน
- จำได้คร่าวๆ / คล้ายคล้ายคลึงคิดว่าเคยเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น
- จำไม่ได้เลย

A05: ท่านทราบหรือไม่ว่า กฎหมายห้ามขายและดัดเครื่องดัดแอลกอฮอล์บนรถไฟ และใน สถานีรถไฟ มีที่มาจากเหตุการณ์ช่มชืดแล้วฆ่าบนรถไฟ ที่กล่าวไปข้างต้น? *

- ทราบ
- ไม่ทราบ
- ไม่แน่ใจ

Next

Clear form

ความคิดเห็นต่อการขายและตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟ

B01: ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอของรัฐบาล ที่จะแก้กฎหมายให้ขายและตีมเครื่องตีมแอลกอฮอล์บนรถไฟและสถานีรถไฟได้? *

- เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วย
- ไม่มีความเห็น

B02: ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอให้ขายและตีมได้ "ทุกโบกี้" เฉพาะรถไฟขบวนพิเศษ (สายท่องเที่ยว) ส่วนขบวนปกติยังคงห้ามขายห้ามตีม *

- เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วย
- ไม่มีความเห็น

B03: ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอให้ขายและดื่มได้ "ทุกโบกั้" เฉพาะช่วงเทศกาล (สงกรานต์หรือปีใหม่) ส่วนช่วงเวลาปกติยังคงห้ามขายห้ามดื่ม *

- เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วย
- ไม่มีความเห็น

B04: ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับข้อเสนอให้ขายและดื่มได้ เฉพาะในตู้เสียบียง และโบกั้พิเศษ เท่านั้น ส่วนโบกั้อื่นๆในขบวนปกติยังคงห้ามขายห้ามดื่ม *

- เห็นด้วย
- ไม่เห็นด้วย
- ไม่มีความเห็น

B05: ความกังวลต่อการให้ขายและดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บนรถไปและสถานี ของท่าน คือ ... (เลือกได้หลายข้อ) *

- ไม่กังวล
- เสียงดังรบกวน เดือดร้อนรำคาญ
- ความไม่ปลอดภัยในการเดินทาง
- เสี่ยงถูกคุกคามทางเพศ
- เสี่ยงทรัพย์สินสูญหาย
- Other:

B06: ท่านต้องการให้ รฟท. (การรถไฟฟ้า) ปรับปรุงเรื่องใดมากที่สุด? *

ตอบได้ไม่เกิน 3 ตัวเลือก

- ความสะอาด
- ความตรงต่อเวลา
- ระบบจองตั๋ว
- ความปลอดภัย
- การอำนวยความสะดวก
- Other:

Back

Next

Clear form

Never submit passwords through Google Forms.

พฤติกรรมการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

C01: ใน 12 เดือนที่ผ่านมา คุณดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (เหล้า เบียร์ ไวน์ แอลกอฮอล์ผสม น้ำผลไม้ ฯลฯ) บ่อยเพียงไร? *

- ไม่ดื่มใน 12 เดือนที่ผ่านมา
- เดือนละครั้งหรือน้อยกว่า
- 2-4 ครั้งต่อเดือน
- 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์
- 4 ครั้งขึ้นไปต่อสัปดาห์

C02: ใน 30 วัน ที่ผ่านมา คุณดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งเพียงใด? *

- ไม่ดื่มใน 30 วัน ที่ผ่านมา
- บางสัปดาห์ (1-3 วัน /เดือน)
- ทุกสัปดาห์

Back

Next

Clear form

Never submit passwords through Google Forms.

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

D01: เพศ *

- ชาย
- หญิง
- เพศทางเลือกอื่น ๆ

D02: อายุ (เติมตัวเลขจำนวนเต็มของปี เศษของเดือนให้ปัดลงทุกกรณี) *

Your answer

D03: อาชีพ (เลือกเพียงข้อเดียวที่เป็นที่มาของรายได้หลัก) *

- เกษตรกร/รับจ้าง
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/หน่วยงานในการกำกับของรัฐ
- บริษัทเอกชน (มีเงินเดือนประจำ)
- ทำธุรกิจ/ค้าขาย/freelance/รับจ้าง (ไม่มีเงินเดือนประจำ)
- นักศึกษา/นักเรียน
- เกษียณ/แม่บ้าน/พอบ้าน/ว่างงาน/ไม่สามารถทำงานได้ เช่น มีปัญหาด้านสุขภาพ
- Other:

D04: ในครั้งนี้ ท่านเข้ามาใช้บริการสถานีรถไฟในสถานะใด? *

- ผู้โดยสารรถไฟ
- มาส่ง ครอบครัว/เพื่อน/คนรู้จัก ขึ้นรถไฟ
- ทำงาน เช่น ค้าขาย รับจ้าง บริเวณสถานี หรือมีที่พักอยู่ในบริเวณนี้

D04: พื้นที่ *

*ทีมผู้เก็บข้อมูลตอบเอง

Choose

Back

Submit

Clear form